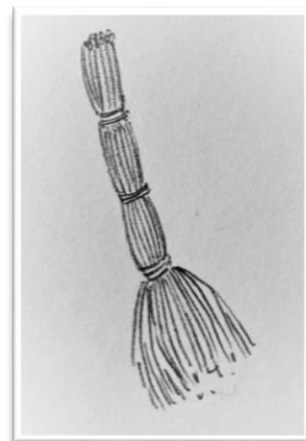

Svátky jara - 10. díl

FILIPOJAKUBSKÁ NOC – PÁLENÍ ČARODĚJNIC – 30. dubna

Této noci se čarodějnice slétají na svůj největší sraz a mají také největší moc. Čarodějnice byla symbolem zla, nečisté moci, původce všech neduhů a nemocí. Scházejí se na hranicích obcí, křižovatkách cest nebo na místech většinou prokletých nebo s ponurou minulostí jako např. popraviště. Na srazech se čarodějnice učí kouzlům, připravit a aplikovat různé masti, nápoje (např. na proměnu v jiného živočicha, neviditelnosti či přivolání nemoci atd.) Předávají si zkušenosti, co všeho zlého kde natropily a radily se, jak budou škodit lidem a dobytku. Čarodějnice mohou létat na košťatech, která jsou zhotovena z jasanového dřeva nebo vrbových či březových proutků. Aby se jim snadno létalo, koště si čarodějnice natřela kouzelnou mastí. Jejich slet končil při svítání, když zakokrhal kohout, to ztratily i svoji čarodějnou moc.

Lidé věřili, že nečisté síly a veškeré zlo ďáblů se může uplatňovat právě prostřednictvím lidí – čarodějnic, proto se snažili chránit před nimi jak sebe tak i svůj dobytek. Na návrších bylo zvykem zapalovat ohně. Oheň má ochrannou moc chránit vše před zlými silami. Hranice měla být postavena ze sedmi druhů dřeva, v žádném případě nesmělo chybět dřevě z jalovce (měl nejvíce ochrannou moc). Do hranice se postavila figurína čarodějnice. Takto připravenou hranici měl zapálit muž, který se jako poslední ve vesnici oženil. Kolem velkého ohně se někde i zapálilo dalších sedm ohýnků. Tento rituál byl ochranou proti požárům. Přes ohně se skákalo, to zajistilo mládí a plodnost. Mládenci zapalovali košťata a vyhazovali je do výšky, aby viděli čarodějnice létající na košťatech v povětří. Jinde se říkalo, že je tak možno čarodějnic srazit k zemi. Čarodějnice nemají rádi hluk, proto se práskalo bičí a střílelo z pušek. Popel z těchto ohňů se posypalo pole, aby byla hojná úroda a na polích nebyla žádná zlá síla.

V tento den se snažili lidé ochránit úrodu, hospodářství i sebe, proto používali spoustu způsobů, zařikání, modliteb proti čarodějnicím a uhranutím. Nejpoužívanějším způsobem byly církevní prostředky jako svčaná voda nebo různé svčené předměty, které si lidé přinášeli domů z kostelů.

- Poslední dubnový den se uklízelo celé hospodářství, čistily se stodoly i chlévy, které se pak musely bezpečně zavřít ještě před západem slunce.
- Za okna lidé dávali jívové kočičky, svěcené pruty a další zelené ratolesti pro ochranu domu.
- Lidé nosili pověšené na krku škapulíře, váčky do kterých si naši předkové dávali bylinky, které měly schopnost ochránit člověka proti různým nemocem, úrknutí nebo neštěstí na cestách.
- Před vrata či před chlévy se naskládaly vyryté drny trávy. Říkalo se, že čarodějnice může vstoupit teprve až spočítá všechna stébla. Protože jich bylo hodně, věřilo se, že jí to potrvá až do zakokrhání kohouta, a to již nebude mít svoji zlou moc.
- Také písek vysypaný před vrata nebo vstupu do domu či chléva měl pomoci čarodějnici zdržet. Ta musela spočítat všechna zrnka písku a stejně jako u počítání stébla to nemohla stihnout do zakokrhání kohouta.
- Před stavení se zapichovaly pruty s pichlavými trny nebo cokoliv špičatého jako např. vidle. To mělo čarodějnici poranit a odradit ji od zlých úmyslů.
- Často se také zapichovaly čerstvé větvičky z vrby nebo břízky do hnoje před chlévem, aby zvířatům nemohly čarodějnice nijak uškodit.

V noci o půlnoci se otevírají jeskyně a odkrývají své poklady. Člověk však v tu chvíli musel mít u sebe květ kapradin, svěcenou křídu nebo hostii.

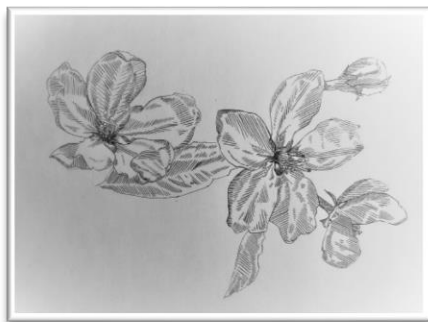
Děvčata se v tento den mohla dozvědět, zda se vdají ve své vesnici nebo někde za humna. Z klacíků si vyrobila křížek, který hodila do potoka a pak sledovala, kam dopluje.

Čarodějnice nebyly jen zlé, ale byla spousta těch, které lidem neškodily. Znaly tajemství bylin, uměly zahánět nemoci a napravovat zlomeniny. Často bydlely v malých chaloupkách stranou od vesnice, v lesích či v horách. Sušily tam své bylinky a vyznaly se v tajích přírody. Lidé si jich za jejich pomoc vážili a často je vyhledávali. Říkalo se jim bylinkářky, moudré ženy, jinde zase babky kořenářky, vědmy, bosorky na Slovácku bohyně. Takto začalo lidové léčení.

Jiné názvy pro tuto noc:

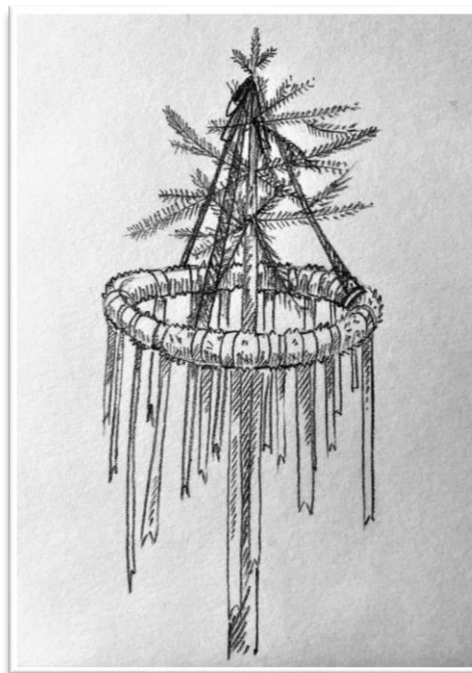
Walpuržina noc – název je ze středověku. Svatá Walpurga byla dcera anglického knížete Richarda, narodila se v roce 710. Byla známou ochránkyní před kouzly a čarodějnictvím. U jejího hrobu na hoře Brocken v Německu se scházely čarodějnice.

Beltain – keltský název, který znamená oheň. Tato slavnost měla oslavovat nadcházející teplo a dobrou úrodu. Keltové vyháněli v tento den dobytek na pastvu. Slavnost probíhala v noci u zapálených ohňů, kde se prováděly různé rituály, které měly vše očistit a ochránit před nemocemi či strádáním.

STAVĚNÍ MÁJE – 1. května

Za svítání se mládenci vypravili do lesa pro strom, aby připravili máj. Aby májka co nejdéle vydržela, byla zhotovena nejčastěji ze smrku. Z listnáčů se nejvíce používala bříza. Stromu se zanechala zelená špička. Kmen byl zbaven kůry a zpracován do hladka. Někdy se na kmeni nechávala ozdoba z kůry jako spirálovitě obtočený pruh. Zelená špička byla ozdobena různobarevnými stuhami, proužky papíru, šátky, střapci, krepovými růžemi a květy. K tomuto zelenému vršku byl na fáborech připevněn věnec z chvojí (kolo jako symbol života). Věnec byl rovněž ozdoben a někde se k němu připevňovaly také láhve s alkoholem, které byly lákadlem zejména pro mládence. Pořádali soutěže, kdo výš a rychleji vyšplhá po kmeni a pro toho byla tato odměna. Zdobení máje byla dívčí starost, některé dívky na vršek májky navázaly i svůj šáteček. Mládenec, kterému se dívka líbila, se pro něj snažil na májku vylézt. Pokud se dívka líbila více chlapcům, tak to byla někdy pořádná bitka o to, kdo získá šáteček jako první.

Postavit máj nebyla jednoduchá záležitost. Čím byla májka vyšší, tím musela být bezpečnější, aby se nezřítila. Bylo potřeba vykopat hlubokou jámu a do jámy máj vsadit, dobře podepřít a zajistit. Od této chvíle bylo také potřeba májku hlídat a to až do jejího skácení. Velkou ostudou a potupou vesnice či města byla májka podřezaná či dokonce ukradený věnec z máje. Celý rok potom byla mužská část vesnice pro posměch celému okolí. Navíc tato vesnice nemohla pořádat další velkou slavnost k příležitosti kácení máje.

Tato krásná jarní tradice se neobešla bez zpěvu a tance. Mládenci doprovázeni muzikou nesli v rukou dřevěný talíř, v kterém byla zabodnuta zmenšenina májky tzv. „májíček“. Celý průvod obešel za zpěvu a muziky všechna svobodná děvčata po celé vsi. Před domem děvčete se průvod zastavil a mládenci vyzvali děvče k zaplacení do „májíčku“.

Ó májko, májko zelená
přes hory doly nesená,
nebude panna taková,
aby nedala tolar nebo dva.

Páni muzikanti....Tuš !!!

Pro dívku to byla čest a nechtěla si udělat ostudu, proto měla vždy nějaký peníz připravený. Ty potom chasa využila k zaplacení pohoštění při májové zábavě a také k zaplacení muziky. Mládenci na oplátku nechali dívce ještě před domem zahrát sólo, kde s ní každý mládenec potancoval. Dívka také měla pro celý průvod připravené pohoštění. Nakonec průvod došel k hlavní májce nebo do místní hospody, tam následovala zábava. Pokud zábavu organizovali chlapci, říkalo se jí „kytka“. Děvčata naopak organizovala zábavu, které se říkalo „věneček“ podle zeleného věnce zavěšeného na dveře.

Malé máje, menší nazdobené stromky, většinou břízky byla záležitost osobní. Takovou májku stavěli mládenci před domy svých dívek a tím jim vyjadřovali svou lásku.

Někde bývalo zvykem tyto menší májky stavět před všechny domy, kde bydlely poctivé dívky na vdávání. To bylo také znamení a upozornění na takovou dívku pro svobodné mládence. Před domem dívky se špatnou pověstí se postavil dřevěný kůl s kusem hadru nebo slámy.

Nad ránem bylo zvykem vysypávat „chodníčky lásky“. Byly to pěšinky vysypané pískem, vápnem, kukuřičným šustím apod., které vedly od domu chlapce k domu jeho milé. Někdy chodníček na znamení lásky vysypal chlapec dívky. Jindy se vysypání chodníčku ujal někdo z chasy a tím prozradil, co mělo zůstat zatím utajeno. To potom v některých staveních bylo „veselo“.

První květnový den má být každá žena a dívka políbena pod kvetoucím stromem, jinak do roka „uschne“. Ta, která nebyla v tento den políbena, musela do půlnoci obejmout a políbit mladý strom. Tím se zachránila a do roka „neuschla.“

Ta sedlecká májka

(DFS Peciválek zpívá.... "Ta hradecká májka....")

Mírným pohybem

Ta sed - lec - ká máj - ka ze - le - ná se
a na ní šá - te - ček čer - ve - ná se:
u - vá - za - la ho tam mo - je mi - lá,
a - by se mlá - den - cům za - lí - bi - la.